

נקודות מפגש

שגרה למיפוי מחלוקות מורכבות ומסעירות.

בחרו בנושא "גדול" ובחנו את ארבעת ההיבטים הבאים...

עובדות: אילו עובדות גורמות למחלוקות בין אנשים? על אילו עובדות יש ביניהם הסכמה?

ערכים: בנוגע לאילו ערכים יש מחלוקות בין אנשים? על אילו ערכים יש ביניהם הסכמה?

אינטרסים: בנוגע לאילו אינטרסים מעשיים (לדוגמה, השקעות, קרקעות, נאמנות לקבוצה) יש מחלוקות בין אנשים? על אילו אינטרסים מעשיים יש ביניהם הסכמה?

מדיניות: בנוגע לאילו סוגי מדיניות (דהיינו, פעולות כלליות שבהן יש לנקוט) יש מחלוקות בין אנשים? על אילו סוגי מדיניות יש הסכמה בין אנשים?

המטרה: איזה סוג חשיבה מעודדת שגרה זו?

לסייע לתלמידים להבין את העולם המורכב של ימינו על ידי התעמקות במחלוקות הגדולות, הנפוצות כל כך היום. לעתים קרובות קשה להגיע לידי הסכמה חד משמעית, אולם התלמידים יכולים לקבל מושג בנוגע לסוגיות המורכבות דרך הבנת המקורות של נקודות המבט השונות. במשך הזמן, התלמידים יוכלו לגבש תובנות מסוימות בנוגע למחלוקות באופן כללי.

יישום: מתי והיכן ניתן להשתמש בכך?

הובילו דיון כיתתי. התלמידים יכולים להתכונן באמצעות דיון בקבוצות קטנות, שיתקיים מראש. בעת שהתלמידים מדברים, העניקו לחשיבה שלהם ביטוי חזותי באמצעות מפת מושגים שתוצג על הלוח, או אפשרו לתלמידים להצמיד פתקיות דביקות. עובדות-ערכים-אינטרסים-מדיניות הוא סדר טוב, אולם ניתן להשתמש בכל סדר שמתאים למטרות שלכם. הצפי הוא למשך זמן של 20 דקות עד שעה, בכפוף למידת ההתעמקות הרצויה של הכיתה. הפתקיות הדביקות יכולות להתייחס לקונפליקטים בין-אישיים וכן למחלוקות מקומיות, הקשורות בקהילה ובבית הספר. ניתן להשתמש בשגרה עבור מחלוקות ובעיות מן העבר, כמו גם בהקשר למחלוקות עכשוויות. כמו כן, ניתן להשתמש בשגרה עבור דיסציפלינות רבות, כולל היסטוריה, מדעי החברה, מדע ואמנויות.

השקה: מהן כמה עצות אפשריות להפעלה של השגרה ושימוש בה?

- *ומה אם לתלמידים שלי אין ידע רב בנוגע לנושא המסוים?* ניתן לקיים שיחה התחלתית כדי לבחון את היקף הידע ובהמשך להטיל משימה שמטרתה חקר נקודות המבט השונות.
- *מחלוקות נסובות על אי הסכמה. מדוע במסגרת השגרה נשאלת שאלה גם בנוגע להסכמות שקיימות בין אנשים? כיוון שיש נטייה להבליט את חוסר ההסכמה, לעתים נדמה שהדעות חלוקות בנוגע לכל נושא אפשרי! כדאי שהתלמידים יבינו באילו נקודות יש הסכמה, כיוון שהסכמה זו היא נקודת הפתיחה בדרך לפתרון המחלוקת, או לפחות לצמצומה.*
- *מה בנוגע לבחינת האופן שבו קבוצות שונות מתאפיינות בנקודות מבט שונות? ניתן לבקש מן התלמידים להתקבץ באשכולות ולהציג את התרשים "עובדות-ערכים-אינטרסים-מדיניות" עבור קבוצות שונות. אחת השאלות המנחות יכולה להיות: כיצד משתנה הדפוס של עובדות-ערכים-אינטרסים-מדיניות עבור קבוצות שונות? (לדוגמה, מדענים, אנשים ממפלגות פוליטיות שונות, אנשי עסקים, עובדים, בני לאומים שונים וכד')*
- *האם הכיתה או הקבוצה נדרשת להסכים על פתרון המחלוקת? לא, זו בהחלט דרישה מוגזמת. הרעיון העיקרי מאחורי השימוש בשגרה זו הוא לסייע לתלמידים להבין את המחלוקת ולהעריך צדדים שונים. עם זאת, ניתן להיעזר בשאלות המנחות הבאות ולבחון דרכים לקידום במסגרת שיחות המשך: כיצד ניתן להתקדם מבלי להגיע בהכרח להסכמה מלאה (לדוגמה, אנשים עשויים לנסות ולהסכים על עובדות מסוימות, למצוא אינטרסים משותפים, להגיע למדיניות פשרה)?*

פותח על ידי Project Zero, מרכז מחקר
בבית הספר לחינוך של אוניברסיטת הרווארד

מרדכי נרקיס 11, ירושלים 9246115
טלפון. 02-6436881
office@brancoweiss.org.il
www.brancoweiss.org.il

ברנקו וייס
חינוך. חשיבה. יוזמה